

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” CONSTANȚA

ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE

DOMENIUL DE DOCTORAT TEOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT
- REZUMAT -

CONDUCĂTOR DOCTORAT :

IPS. PROF. UNIV. DR. TEODOSIE PETRESCU

DOCTORAND :

PR. COJOCARU N.A. CIPRIAN IOAN

CONSTANȚA, 2014

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” CONSTANȚA

ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE

DOMENIUL DE DOCTORAT TEOLOGIE

**CĂSĂTORIA - INSTITUȚIE DIVINĂ
VETEROTESTAMENTARĂ, SFÂNTĂ TAINĂ
PRIN CUNUNIE ÎN NOUL TESTAMENT ȘI
VALOAREA EI ÎN ACTUALITATE**

CONDUCĂTOR DOCTORAT :

IPS. PROF. UNIV. DR. TEODOSIE PETRESCU

DOCTORAND :

PR. COJOCARU N.A. CIPRIAN IOAN

CONSTANȚA, 2014

C U P R I N S

INTRODUCERE	p. 8
--------------------------	-------------

PARTEA I

INSTITUȚIA CĂSĂTORIEI DUPĂ ÎNVĂȚĂTURA SFINTEI SCRIPTURI

CAPITOLUL I

CĂSĂTORIA, INSTITUȚIE DIVINĂ ÎN PERIOADA VETEROTESTAMENTARĂ.....	p. 18
---	--------------

1. Noțiunea de „căsătorie” după Legea mozaică	p. 18
2. Dimensiunea primordială a căsătoriei, plinătatea omului creat	p. 21
3. Caracteristicile legăturii dintre bărbat și femeie în Eden: indisolubilitatea, monogamia, curăția și sfințenia.....	p. 25
4. Logodna și tipurile căsătoriei în perioada vechitestamentară între oamenii liberi, sclavi și leviratul.....	p. 27
5. Funcțiile instituției căsătoriei în timpurile biblice.....	p. 31
a. Funcția socială.....	p. 32
b. Funcția religioasă.....	p. 32
c. Funcția cultică.....	p. 32
d. Funcția profetică.....	p. 33
6. Condițiile și impedimentele pentru căsătorie în Vechiul Testament.....	p. 33
a. Naționalitate - religie	p. 34
b. Cosângenii și rudele de grad apropiat.....	p. 34
c. Căsătorirea fiicei, ca moștenitoare unică.....	p. 35
d. Căsătorirea preoților.....	p. 35
e. Căsătorirea prizonierilor.....	p. 35
f. Recăsătorirea celor divorțați.....	p. 36
g. Căsătorirea incestuoșilor.....	p. 36
7. Originea divină a căsătoriei și importanța ei după Vechiul Testament.....	p. 37

CAPITOLUL II

CĂSĂTORIA, STARE, IMPLICARE ȘI CONSECINȚE ÎN MEDIUL SOCIAL

VETEROTESTAMENTAR	p. 42
1. Starea femeii în mediul social al Vechiului Testament	p. 42
2. Copiii și educarea lor după normele Legii mozaice	p.48
a. Numărul copiilor – blestem sau binecuvântare	p. 48
b. Femeia lăuză	p. 49
c. Băiat sau fată, dreptul întâiului născut	p. 50
d. Punerea numelui	p. 50
e. Creșterea și formarea intelectuală a copiilor	p. 51
f. Autoritatea părintească asupra copiilor	p. 53
g. Îndatoririle copiilor față de părinții lor în lumina scripturistică	p. 54
h. Căsătoria timpurie, măsură de precauție cu caracter moral și social.....	p. 57
3. Situația văduvelor în contextul Legii vechi	p. 58
4. Dezmembrarea familiei din cauza păcatelor și divorțului.....	p. 60
a. Săvârșirea păcatelor împotriva căsătoriei și familiei.....	p. 60
b. Divorțul - o practică tolerată și nu normativă după legea mozaică	p. 68

PARTEA A II-A

CĂSĂTORIA - TAINĂ SFÂNTĂ A BISERICII PRIN CUNUNIE

CAPITOLUL III

CĂSĂTORIA, ÎN LUMINA NOULUI TESTAMENT.....	p. 74
1. Căsătoria în cele patru Sfinte Evanghelii din canonul Noului Testament	p.74
2. Căsătoria în Epistolele Sfântului Apostol Pavel	p.77
3. Nunta din Cana Galileii(Ioan 2, 1-11)	p. 85
4. Superioritatea căsătoriei creștine față de cea iudaică	p. 87

CAPITOLUL IV

CĂSĂTORIA ȘI RAPORTURILE DINTRE MEMBRII FAMILIEI ÎN NOUL TESTAMENT

.....	p. 92
1. Membrii „casei” noutestamentare	p.92

2. Relația soț - soție în cadrul familiei p.94
3. Asumarea răspunderii de către părinți pentru copiii lor p.97
4. Îndatoririle copiilor față de părinți p. 100

CAPITOLUL V

CĂSĂTORIA, CONVIEȚUIRE ÎN SPAȚIUL SACRU.....p. 103

1. Ridicarea Căsătoriei la treapta de Sfântă Taină p. 103
2. Relația dintre Hristos și Biserică, icoană a conviețuirii soților în sacralitatea Căsătoriei p. 112
3. Căsătoria, modalitate de desăvârșire și sfințire a eu-lui în doiul unitarp. 122
4. Nașterea de prunci ca menire divină..... p. 128
5. Iubirea, elementul tainic, fundament al căsătoriei..... p. 131
6. Sfinții căsătoriți, modele conjugale pe calea mântuirii.....p. 136

CAPITOLUL VI

SENSUL ȘI CUPRINSUL CĂSĂTORIEI CREȘTINEp. 140

1. Iubirea, respectul reciproc, dăruirea și loialitatea în căsătorie p. 140
2. Sprijinul mutual, necondiționat, al soților creștini p. 144
3. Căsătoria, armă împotriva desfrânării p. 145
4. Eforturile soților spre aceleași scopuri p. 148
5. Ajutorul reciproc și comuniunea soților și a copiilor p. 153

PARTEA A III-A

CĂSĂTORIA ÎN ACTUALITATE

CAPITOLUL VII

CĂSĂTORIA CA FUNDAMENT AL FAMILIEI CREȘTINE..... p. 160

1. Familia creștină, biserică prin Taina Cununii p. 160
2. Căsătoria creștină în realitatea universală p. 167
3. Căsătoria creștină în climatul actual p. 172
4. Căsătoriile mixte..... p. 177
5. Impedimente la căsătorie p. 185

CAPITOLUL VIII

PROVOCĂRI ACTUALE ÎMPOTRIVA CĂSĂTORIEI.....	p. 187
1. Adulterul, „neomenia conjugală”	p. 187
2. Divorțul, distrugerea unității, și consecințele acestuia.....	p.189
3. A doua căsătorie	p. 195
4. Avortul, uciderea comuniunii	p.196
5. Contracepția, cauza reală a sterilității.....	p. 201
6. Prostițuția, alienare duhovnicească gravă	p.204
7. Homosexualitatea, calea spre deznodământul Sodomei și Gomorei	p. 211
8. Pedofilia	p. 218

CAPITOLUL IX

RELAȚIA DINTRE HRISTOS ȘI BISERICĂ CA TIP AL LEGĂTURII DINTRE BĂRBAT ȘI FEMEIE	p. 220
--	--------

CAPITOLUL X

CĂSĂTORIA LA CREȘTINI ȘI LEGĂTURA EI CU TRADIȚIA POPORULUI ROMÂN	p. 230
1. Necesitatea căsătoriei.....	p. 231
2. Definiția căsătoriei.....	p. 236
3. Aspecte referitoare la Întemeietorul căsătoriei.....	p. 236
4. Mirii, ca beneficiari ai Tainei Cununii.....	p. 236
5. Condițiile de îndeplinit și impedimentele.....	p. 239
6. Logodna.....	p. 242
7. Forma săvârșirii Cununii.....	p. 243
8. Efectele căsătoriei asupra mirilor și descendenților lor.....	p. 245
9. Imaginea familiei ideale.....	p. 246
10. Durerile provocate de patimile unuia dintre soți.....	p. 249
11. Raporturile între rude.....	p. 251
12. Divorțul soților.....	p. 252
13. Recăsătorirea celui divorțat sau văduv.....	p. 253
14. Obiceiuri legate de nuntă.....	p. 253

CONCLUZII p. 255

BIBLIOGRAFIE p. 264

CURRICULLUM VITAE p. 280

DECLARAȚIE DE ONESTITATE p. 283

CUVINTE CHEIE

Căsătorie

Bărbat

Femeie

Copii

Instituție

Sfântă Taină

Cununie

REZUMAT

Sfânta Scriptură este „cartea prin excelență”(„le livre par excellence”¹) care îl descoperă pe Dumnezeu oamenilor spre dobândirea comuniunii între Dumnezeu și omul deplin(bărbat și femeie), pe verticală, și între bărbat și femeie, pe orizontală. Căsătoria, se poate spune, că este *comuniunea interumanului cu divinitatea*.

Sfânta Scriptură decelează continuu de la Cartea Facerii și până la Apocalipsă tainele căsătoriei, originea și întemeierea ei divină, precum și importanța și scopurile acesteia date de însuși Dumnezeu. Căsătoria este voință divină, intervenind alături de cea umană.

Descoperirile legate de căsătorie, din Sfânta Scriptură, constituie conținutul revelației dumnezeiești, având valoare religioasă absolută: „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură”(I Timotei 3, 16).

De la prima pereche de oameni până în prezent, căsătoria a fost o cooperare tainică și liberă între harul lui Dumnezeu, prin opera Lui, și voința omului, prin implicarea sa, în vederea mântuirii.

Căsătoria este o dimensiune a iubirii din ambele sensuri dintre Creator și coroana creației pe verticală și între cei încununați pe orizontală, întocmai sub forma crucii. Aceasta este însăși viața umanității acoperită de pronia divină și icoană a îmbrățișării tainice dintre Mirele Mântuitor și Biserica Mireasă. Sfânta Scriptură, prin căsătorie, descoperă comuniunea interumanului cu divinitatea, căsătoria fiind o dimensiune a iubirii din ambele sensuri, și pe verticală și pe orizontală.

În Biserica Ortodoxă Căsătoria a fost analizată în totalitate, în întreaga sa arie teologică, din punct de vedere scripturistic, dogmatic, liturgic, duhovnicesc, pastoral-misionar, canonic, moral, istoric, cultural și social. Unirea bărbatului cu femeia este voință divină încă de la crearea omului deplin(Facerea 1, 27, Facerea 2, 24; 5, 2; Matei 19, 4; Marcu 10, 6; I Corinteni 7, 2; I Timotei 3, 2; 3, 12; Tit 1, 6.)

Spre deosebire de popoarele din jurul lor, evreii considerau că Dumnezeu a creat-o pe Eva din coasta lui Adam, a creat o ființă cugetătoare făcând-o desăvârșită și întreagă, asemenea bărbatului, adică rațională, capabilă să fie alături de bărbat în toate împrejurările vieții.

¹ R.P.J.-M. Lambert, *Les jeunes gens de l'Ancien Testament*, Paris, Librairie Victor Lecoffre, Rue Bonaparte, 90, 1897, p. XIII

În prima relatare a creației(Facerea 1, 26-30), femeia nu apare într-un plan inferior, iar în cea de-a doua(Facerea 2, 7-25), ea apare, la sfârșit, spre a-i fi de ajutor bărbatului(Facerea 18, 6; 29, 9; Ieșirea 35, 25).

La vechii evrei căsătoria era precedată de un legământ între cei doi viitori soți denumit „logodnă”(Ieșirea 21, 9; Osea 2, 21-22; I Macabei 3, 56; Matei 1, 16, 18-20, 24; Luca 27, 2; 2, 5). Idealul conjugal primar a fost însă pervertit prin păcatul strămoșesc. În Vechiul Testament se vorbește mai mult de unirea naturală a bărbatului și a femeii, omul fiind așezat în cadrul speciei. Legătura conjugală este justificată de procreare în vederea asigurării perpetuării neamului ales. Păcatul omenesc, păcatul protopărinților, ca și păcatele urmașilor lor au afectat profund legătura căsătoriei, între ceea ce a fost instituția căsătoriei în intenția Creatorului și ceea ce devenise ea în realitate, fiind dintre cele mai evidente. Cu toate acestea a rămas totuși o parte din ceea ce constituia datul divin creatural primordial, al unirii dintre bărbat și femeie în căsătorie. Această legătură naturală, deși slăbită în multe forme după cădere, prin egoismul descătușat și dezvoltat de ea, și deși a pierdut prin aceasta harul legat de starea primordială, totuși ea *n-a fost desființată în esență*, deoarece *nici natura umană n-a fost distrusă*. Căsătoria biblică, în formă monogamă, este învoirea unui bărbat cu o femeie să coexiste, în vederea împlinirii rostului divin al creării acestei instituții.

Deși femeia veterotestamentară era supusă bărbatului ei, rolul ei creștea în momentul în care devenea mamă, mai ales mama unui băiat(Facerea 16, 4; 29, 31; 30, 24).

Căsătoriile erau, preponderent, monogame, însă, nici cele bigame nu erau o raritate(Facerea 22, 20-24; 29, 15-30; 30, 1-9; 36, 6; Deuteronom 21, 15; I Regi 1, 2; II Cronici 24, 3). *De la început* Dumnezeu a creat familia monogamică(Facerea 1, 27; 2, 24; I Corinteni 7, 2; I Timotei 3, 2; 3, 12; Tit 1, 6; Matei 19, 3; Marcu 10, 2). Cei cu o stare materială bună își permiteau chiar un harem numeros(II Regi 3, 2-5; 5, 13; II Cronici 11, 12; 13, 21; 13, 21; 24, 3; III Regi 11, 3; 20, 3-7; IV Regi 24, 15). Cărțile sapiențiale din canonul Sfintei Scripturi destinate, în special, instruirii morale(Pildele lui Solomon, Ecclesiastul și Cartea Înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah (Ecclesiasticul) evocă bucuriile și dificultățile familiilor monogame(Pildele lui Solomon 5, 15-20; 18, 22; 19, 13; Ecclesiastul 9, 9; Isus Sirah 25, 13-26,18).

Căsătoria primordială era indisolubilă(Facerea 5, 2; Marcu 10, 6; I Corinteni 7, 2; 11, 11), monogamă(Facerea 1, 27-28; 2, 24; I Corinteni 7, 2; I Timotei 3, 2; 3, 12; Tit 1, 6), curată(Facerea 2, 25) și sfântă(Facerea 1, 28).

În perioada veche existau numeroase tipuri de căsătorie, după cum urmează: între oamenii liberi, între sclavi, între robi și stăpâni și de levirat.

Instituția căsătoriei avea funcțiile socială(Facerea 4, 9), religioasă(Ieșirea 10, 2; Deuteronom 4, 9), cultică(Ieșirea 12, 26-27; 13, 8,12-15) și profetică(Facerea 24, 7; Galateni 4, 28; 3, 8).

Au existat impedimente și condiții pentru încheierea căsătoriilor în vechime în funcție de naționalitate, religie, gradul de rudenie, de cazul fiicei ca unică moștenitoare, al preoților, al prizonierilor, al celor divorțați și al incestuoșilor.

Divorțurile apăreau de cele mai multe ori din cauză adulteră. Astfel s-a instituit obiceiul *cărții de despărțire* (Deuteronom 24, 1,3; Ieremia 3, 8; Isaia 50, 1; Matei 5, 31; 19, 7; Marcu 10, 4). Ruperea unității căsătoriei este îngăduită, nu normativă, doar pentru motiv de desfrânare(Maleahi 2, 13-16; Matei 5, 31-32; Marcu 10, 11-12; Luca 16, 18; Romani 7, 1-3; I Corinteni 7, 39-40).

Prin venirea Mântuitorului Hristos a fost abolită Legea lui Moise(Evrei 7, 12) cu *legea credinței*(Romani 3, 27). Schimbarea aceasta era obligatorie, impunându-se, ca necesitate, ca omenirea să poată reprimi starea harică și învățătura mântuitoare. Prin venirea Sa, Hristos reface legătura căsătoriei dintre bărbat și femeie și o înalță în ordinea harului prin participarea Sa la nunta de la Cana(Ioan 2, 1-11). Mântuitorul Iisus Hristos prezintă necesitatea revenirii la rânduiala primordială a familiei întemeiată prin căsătorie, pronunțându-se împotriva poligamiei pe care o reclamă ca fiind o surpare a rânduiei inițiale, a căsătoriei monogame(Matei 19, 4; Marcu 10, 6).

Sfântul Apostol Pavel face dese referiri la instituția căsătoriei, la membrii familiei și la raporturile dintre ei. Apostolul neamurilor își fundamentează învățătura pe cea a Sfintei Scripturi a Vechiului Testament și cea a Evangheliei, recunoscând întemeierea divină a căsătoriei și a familiei. Ea este un *dar* al lui Dumnezeu, ca și fecioara(Romani 7, 1-3; I Corinteni 7, 1-15; 7, 24-40; 14, 34-35; Efeseni 5, 21-33; 6, 1-5; Coloseni 3, 18-21; I Timotei 2, 8-15; 3, 11; 5, 4-15; Tit 2, 1-5).

Scopurile căsătoriei creștine sunt înmulțirea, perpetuarea și creșterea neamului omenesc (Facerea 1, 28) prin nașterea de copii, întrajutorarea reciprocă, purtând unul altuia sarcinile (Galateni 6, 2), înfrânarea trupească(I Corinteni 7, 2), dar, mai ales, realizarea stării de iubire desăvârșită dintre soți(Efeseni 5, 25, 28, 33; I Corinteni 7, 3).

Deși, în Vechiul Testament, căsătoriei i se conferea o oarecare sacralitate, fiind doar o instituție, ea a fost ridicată la rangul de Taină abia în Noul Testament. Noul Testament îi dă lui

Hristos numele de *Mire*(Matei 9, 15; Marcu 2, 19; Luca 5, 34-35; Ioan 3, 29). Momentul în care Mântuitorul a ridicat căsătoria la rangul de Taină este acela al participării Sale la nunta din Cana Galileii, împreună cu ucenicii Săi, când a săvârșit și prima Sa minune(Ioan 2, 1-11).

Hristos a refăcut egalitatea dintre soț și soție(Galateni 3, 28) prin întruparea, viața, patimile, jertfa de pe cruce, moartea, învierea, descoperirea realității învierii către ucenici, înălțarea Sa la cer și prin pogorârea Sfântului Duh la Cincizecime, restaurând căsătoria primară ca Sfântă Taină. În cadrul acestei egalități fiecare soț are drepturi și responsabilități proprii care se intersectează cu drepturile și responsabilitățile celuilalt: dreptul la iubire din partea celuilalt(I Corinteni 7, 3; Efeseni 5, 25, 28, 33), dreptul și stăpânirea asupra trupului celuilalt (I Corinteni 7, 4), responsabilitatea soțului de a purta de grijă soției sale ca de însuși trupul lui, jertfindu-se pentru ea după măsura jertfei lui Hristos pentru Biserică(Efeseni 5, 25-28), responsabilitatea soției de a se supune soțului ei, așa cum Biserica se supune lui Hristos(Efeseni 5, 24; Coloseni 3, 18). În creștinism nu se poate vorbi de o inferiorizare a femeii raportată la bărbatul ei, ci de o supunere în ascultare de bunăvoie a femeii, desăvârșită de iubirea profundă față de soțul ei, asemeni iubirii lui Hristos demonstrată pentru Mireasa Sa, Biserica. Îndemnul Sfântului Apostol Pavel „bărbaților, iubiți pe femeile voastre așa cum și Hristos a iubit Biserica Sa și pe Sine S-a dat pentru ea”(Efeseni 5,25), constituie exemplul desăvârșit pentru soți.

Caracterul de taină al căsătoriei este exprimat cum nu se poate mai bine de Sfântul Apostol Pavel în Efeseni 5, 22-33, unde printre altele spune: „Taina aceasta mare este; iar eu zic în Hristos și în Biserică”(Efeseni 5, 32). În textul amintit Apostolul vorbește de relația dintre bărbat și femeie în căsătorie încă de la creație ca tip sau figură a legăturii mistice dintre Hristos și Biserică. Soții creștini, ca părți componente ale trupului tainic al lui Hristos, participă activ la taina unirii și a iubirii dintre Hristos-Mirele și Biserică-Mireasă (Apocalipsa 19, 7,9; Matei 22, 1-14). Căsătoria creștină este semn și mijloc de sfințire, adică Sfântă Taină. Căsătoria creștină, deși pare asemănătoare oricărui alt tip de căsătorie este împlinirea „tainei mari”(Efeseni 5, 32). Taina, în sfințenia ei, nu este ceva deasupra sau alăturat căsătoriei, ci este taină pentru cei ce se încadrează în realitatea prezentă a Trupului mistic.

În săvârșirea Tainei Cununii, Biserica Ortodoxă a rânduit săvârșirea unor acte simbolice, de exemplu așezarea cununiilor pe capetele mirilor, schimbarea inelelor între logodnici, gustarea de vin în timpul slujbei.

Epistola către Efeseni, deși este o epistolă în care Sfântul Apostol Pavel întărește învățătura despre Biserică, totuși în ea se regăsesc învățături referitoare la căsătorie și unitatea

ei, actualizând textul din Facerea 2, 24, „pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup”(Efeseni 5, 31), Sfântul Pavel spune despre căsătorie că este voită și orânduită de Dumnezeu, punându-se astfel de acord cu cele spuse de Domnul Iisus Hristos: „de la începutul făpturii, bărbat și femeie i-a făcut Dumnezeu și cei doi vor fi un trup: așa că nu mai sunt doi, ci un singur trup”(Marcu 10, 6-8).

Bărbatul și femeia, de la creație, sunt atrași unul de altul și că se completează reciproc conturând căsătoria monogamică(I Corinteni 11, 11). Bărbatul și femeia sunt un singur trup, creat de Dumnezeu: „Precum femeia este din bărbat și bărbatul din femeie și toate sunt de la Dumnezeu”(I Corinteni 11, 12). Bărbatul și femeia, prin harul divin sunt chip dumnezeiesc, descoperindu-se legătura indisolubilă dintre unitatea desăvârșită a soților și unitatea Persoanelor Trinitare. Iubirea este cea care îi cheamă spre unirea desăvârșită, prin căsătorie, pe cei doi, bărbat și femeie.

Principiile caracteristice, proprii, iubirii conjugale sunt alteritatea, reciprocitatea și exclusivitatea. Binecuvântarea Bisericii dată prin preotul slujitor nu este o constatare a consimțământului soților, ci este act de rugăciune și participare a comunității bisericești pentru unitatea celor doi. Prin Taina Nunții se distruge egocentrismul.

Celibatul, în Noul Testament, este recomandat ca oportunitate de a sluji exclusiv lui Dumnezeu, însă fără a necinsti familia. Sfântul Apostol Pavel, deși recomandă fecioria, le sugerează celor necăsătoriți, cât și văduvelor, dacă nu se pot înfrâna, să se căsătorească (I Corinteni 7, 8-9).

La originea vieții se află familia, iar la temelia ei stă căsătoria. Primul act și cel esențial în procesul întemeierii familiei este asocierea a două ființe libere pentru conviețuire și a fi co-părtaș la toate. Soțul și soția au obligația de a se îngriji de sfințirea amândurora. Căsătoria creștină este spre sfințenia trupului, deoarece trupul este „templul Duhului Sfânt”(I Corinteni 6, 19)

Căsătoria și familia se constituie ca așezăminte și structuri majore ale existenței. Familia, instituție globală, pusă în slujba vieții este, cel dintâi laborator al elaborării personalității umane, loc în care se naște prima oară ideea de aproapele. Bărbatul și femeia exprimă cele două modalități de existență ale omului. Omul a fost creat ca dualitate pentru a exista în relație și, considerat în sine, nu se simte complet, îl caută pe celălalt pentru împlinire și creație. Prin Taina Căsătoriei se naște familia ca microbiserică.

Căsătoria răspunde impulsului natural, înclinației spontane ce se află în om de a consimți la o viață comună, de a forma o permanentă și exclusivă unire cu insul de gen

opus, totul provenind mai întâi dintr-o nevoie înscrisă în natură. Sentimentul spontan este insuficient. Trebuie cultivată virtutea iubirii cu ajutorul harului divin asigurând o căsătorie trainică. Cele două genuri se întregesc sufletește și trupește, prin unirea lor, constituind un monolit uman. Căsătoria eliberează pe om din starea de solitudine, izolare și separare egocentrică, îl predispune la a-și depăși propriile limite, a se abandona pe sine, a-și deplasa centrul de gravitate spre altul, a i se dărui.

Căsătoria și familia sunt două realități dinamice, ce cuprind vieți umane în relație și care au apărut odată cu istoria. Conviețuirea bărbatului cu femeia este un așezământ dumnezeiesc ce-și are începutul odată cu crearea neamului omenesc ca cea mai mare taină a creației. Prima familie s-a întemeiat în paradis, având ca preot și martor pe însuși Dumnezeu prin cuvintele: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul”(Facerea 1, 28). Dumnezeu l-a creat pe om în pluralitatea persoanelor, ceea ce implică distincție de genuri, masculin și feminin. Cele două aspecte ale omului sunt inseparabile în gândirea divină. Dumnezeu nu a creat femeia dintr-o materie eterogenă, ci din trupul bărbatului ca să fie arătată unitatea naturii umane, identitatea de esență a celor doi: „Nu este bine să fie omul singur pe pământ; să-i facem ajutor asemenea lui”(Facerea 2, 18). Bărbatul și femeia sunt creați unul pentru altul, unul din altul, două jumătăți ale aceluiași întreg, o singură existență prin origine și scop.

În Taina Căsătoriei, fundamentală rămâne dragostea primordială dintre bărbat și femeie. Dovadă stau numeroasele exemple de sfinți canonizați care au fost căsătoriți. Pe aceștia viața conjugală nu i-a împiedicat să atingă cele mai înalte culmi duhovnicești. În întregul an calendaristic au fost trecuți mai mulți sfinți căsătoriți, mărturisind că și crucea căsătoriei este mântuitoare și sfințitoare. Dumnezeu a gândit, a voit și a instituit pozitiv familia. Realitatea umană înainte de căderea în păcat este prin excelență conjugală.

Femeia, în creștinism, nu este un obiect de care bărbatul să dispună cum vrea, ci este o însoțitoare, egală în cinstire și în valoare, fiindcă în Hristos nu mai este parte bărbătească sau femeiască, ci toți sunt una(Galateni 3, 28). Femeile au luat parte activă în Biserica veche: Sfânta Fecioară Maria(Luca 1, 26-38), Elisabeta(Luca 1, 6; 1, 41-45), Ana(Luca 2, 37), Maria și Marta(Luca 10, 42; Ioan 11, 5), Maria Magdalena(Marcu 16, 1; Luca 8, 2; Ioan 20, 1; 20, 2; 20, 11-16), Tavita(Faptele Apostolilor 9, 36), Lidia(Faptele Apostolilor 9, 36), Priscila(Faptele Apostolilor 18, 26), Febe(Romani 16, 1), Iulia(Romani 16, 15), Maria(Romani 16, 6), Loida și Eunichi(II Timotei 1, 5), Evodia și Sintihia(Filipeni 4, 2).

Ele i-au însoțit și ajutat pe Sfinții Apostoli în călătoriile și lucrările lor de evanghelizare (Romani 16, 3; Corinteni 19, 5).

Căsătoriile mixte au constituit un capitol aparte în problematica unirii conjugale. Din Vechiul Testament reiese că le era interzis evreilor să se căsătorească cu cei de alt neam sau credință dacă aceștia nu treceau la credința iudaică (Deuteronom 7, 1-4; Iosua 23, 12-13; Ezdra 10, 10-11; I Corinteni 7, 39). Popoarele canaanitice erau neacceptate în vederea încheierii de căsătorii din pricina practicării idolatriei: amorei, hetei, ferezei, hevei, gherghesei și iebusei. Scopul opririi acestor căsătorii era acela ca poporul evreu să nu fie atras spre idolatrie și în acest fel să fie îndepărtați de misiunea lui specială (Ieșirea 34, 15-16). Cu fiicele evreilor se puteau căsători egiptenii și idumeii, care conviețuiau cu aceștia, abia după a treia generație (Deuteronom 23, 7-8).

Referitor la căsătoria creștinilor cu necreștinii, Apostolul neamurilor a interzis-o cu desăvârșire (I Corinteni 7, 39 – „Femeia ... este liberă să se mărite cu cine vrea, numai întru Domnul”; II Corinteni 6, 14 – „Nu vă înjugați la jug străin cu cei necredincioși, căci ce însoțire are dreptatea cu fărădelegea? Sau ce împărtășire are lumina cu întunericul?”). În ortodoxie au existat numeroase discuții referitoare la căsătoriile mixte. Regulamentele bisericești interzic oficierea Tainei Cununii celor de altă credință, iar preoții care nu respectă prevederile regulamentare sunt sancționați dacă nu au avut dezlegarea chiriarhului. Biserica Ortodoxă, prin iconomie, îngăduie căsătoria dintre ortodocși și eterodocși, cu obligația principală ca slujba religioasă să fie săvârșită de un preot ortodox și să fie îndeplinite și alte condiții statutar - canonice. Căsătoria a doua este tolerată de dreptul divin (Romani 7, 2-3; I Corinteni 7, 39) și de cel canonic (canonul 72 trulan) numai ca un remediu contra păcatului desfrânării și a firii slabe a omului.

Impedimentele la căsătorie sunt încadrate în două mari categorii absolute și relative. Impedimentele absolute sunt hirotonia, votul castității, existența căsătoriei a treia, deosebirea de religie, căsătoria existentă a unui soț, lipsa vârstei legale pentru contractarea căsătoriei, lipsa consimțământului liber al viitorilor soți, alienația mintală, răpirea și postul Paștelui. Impedimentele relative se referă la împiedicarea contractării căsătoriei între anumiți indivizi care se află într-un grad de rudenie fizică sau spirituală, până la rude de gradul IV. Pe lângă rudenia fizică și cea spirituală sau religioasă, există impedimente și la rudenia morală întemeiată pe logodna încheietă la biserică și pe actul înfierii.

Deși căsătoria creștină este spre sfințenia trupului, ca „templu al Duhului Sfânt” (I Corinteni 6, 19) există felurite forme actuale de a destructura caracteristicile Tainei

Căsătoriei prin adulter, divorț, a doua căsătorie, avort, contracepție, prostituție, homosexualitate, pedofilie și multe altele.

Modelul desăvârșit al legăturii conjugale este relația dintre Hristos – Mirele și Biserică – Mireasa Sa (Matei 22, 1-14; Apocalipsa 19, 7,9; 21, 1-2). Unirea din cadrul căsătoriei este superioară oricărui tip de unire. La nunta din Cana Galileii (Ioan 2, 1-11) s-a întemeiat primul „cuplu creștin” prin minunea prefacerii apei în vin.

De Sfânta Taină a Cununii se leagă numeroasele datini și obiceiuri populare la români, reliefând strânsa legătură între poporul român și credința în Dumnezeu. Poporul român s-a născut creștin. Acest fapt îl confirmă istoria poporului român, de la geneza lui și până în prezent. Se constată în tradiția populară existența multor unități paremiotice rezultate din cele mai sensibile aspecte ale învățaturii creștine.

În proverbele românești Taina Cununii este cel mai mult evidențiată, comparativ cu celelalte Sfinte Taine, punându-se un puternic accent pe spiritualitatea populară a acesteia. În proverbele românești întâlnim aspecte referitoare la necesitatea căsătoriei, definiția căsătoriei, Întemeietorul căsătoriei, miri, condițiile de îndeplinit și impedimente, logodnă, forma săvârșirii Cununii, efectele căsătoriei asupra mirilor și descendenților lor, imaginea familiei ideale, durerile provocate de patimile unuia dintre soți, raporturile dintre rude, divorțul soților, recăsătorirea celui divorțat sau văduv și la obiceiurile legate de nuntă.

Proverbele românești, referitoare la căsătorie, descoperă o profundă percepție despre lume și viață în sens creștin, atingând profunzimea învățaturii creștine privitor la Taina Căsătoriei.

Căsătoria a fost întemeiată de Dumnezeu de la crearea omului deplin, bărbat și femeie. Prin căderea în păcat a primilor oameni sacralitatea căsătoriei s-a alterat, aceasta descoperindu-se în perioada de dinaintea întrupării hristice ca simplă instituție, fără fundament haric.

După săvârșirea operei răscumpărătoare de către Hristos, instituția căsătoriei a fost ridicată la rang de Sfântă Taină tot prin puterea creatoare primordială Trinitară.

În prezent, Căsătoria este înțeleasă deplin, dar nu se exteriorizează deplin datorită nerespectării sincere a sacralității cununii de către întreaga omenire. Această lipsă de respect este un rezultat al indiferenței și relaxării duhovnicești a creștinilor precum și a numeroaselor provocări și atacuri asupra indisolubilității căsătoriei.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. IZVOARE

A. Sfânta Scriptură

1. *Biblia* sau *Sfânta Scriptură*, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2008

B. Opere ale Sfinților Părinți și ale scriitorilor bisericești

2. IOAN GURĂ DE AUR, Sfântul, *Comentariile sau Explicarea Epistolei către Efeseni*, XX, traducere de Arhimandrit Theodosie Atanasiu, Iași, 1902

3. *Idem*, *Lauda lui Maxim. Cu ce femeie trebuie să ne căsătorim*, traducere de Pr. Dumitru Fecioru, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, an LVI(1980), nr. 3-5, pp. 353-368

4. METODIU DE OLIMP, Sfântul, *Banchetul sau Despre castitate*, traducere de Pr. Prof. Constantin Cornițescu, în *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 10, București, 1984

5. PAISIE AGHIORITUL, Cuviosul, *Cuvinte duhovnicești. Viața de familie*, volumul IV, traducere de Ieroschimonah Ștefan Nuțescu, Editura Evanghelismos, București, 2003

II. LUCRĂRI DE SPECIALITATE

A. Dicționare, tratate, cărți

1. ****Dicționar biblic*, Editura „Cartea creștină”, Oradea, 1995

2. ****Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, 1998

3. ****Dicționar de proverbe și zicători românești*, alcătuit și prefăcut de Grigore Botezatu și Andrei Hâncu, colecție inițiată și coordonată de Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu, Editura Litera, București, 2001 (Biblioteca școlarului, serie nouă, nr. 204)
4. ****Învățătura de credință creștină ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, București, 1992
5. ****Noul Testament cu Psalmii*, Lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2008.
6. ****Studiul Vechiului Testament*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1955
7. ****Studiul Noului Testament*, întocmit de Diacon Nicolae Nicolaescu, Pr. Grigorie Marcu, Pr. Sofron Vlad, Ediția a II-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977, p. 130-131
8. ABRUDAN, Pr., Prof., Dr., Dumitru; Cornițescu, Diacon, Pr., Prof., Dr. Emilian, *Arheologie biblică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994
9. ACHIMESCU, Pr. Lect. Dr. Nicolae, *Familia creștină între tradiție și modernitate*, în *Familia creștină*, Iași, 1995
10. AMUZA, Ion T., *Căsătoria și divorțul în vechiul drept românesc*, Editura Sylvi, București 2003
11. BAUDRILLART, André, *Moeurs païennes – Moeurs chrétiennes*, vol. I, Paris, 1929
12. BRECK, Pr. Prof. Dr. John, *Darul sacru al vieții*, traducere în limba română de Prea Sfințitul Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, Editura Patmos, Cluj Napoca, 2003
13. BRECK, John; Biluță, Ionuț; Manea, Vasile; *Pornografia, o iconografie demonică*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2006
14. BRUNDAGE, James, *Law, sex and Christian Society in Medieval Europe*, Chicago, University of Chicago Press, 1987
15. CHIFĂR, Pr. Lect. Dr. Nicolae, *Taina nunții după învățătura Sfinților Părinți*, în *Familia creștină*, Iași, 1995
16. CIOBOTEA, Mitropolitul Moldovei și al Bucovinei, Daniel, *Familia creștină – Biserica de Acasă*, în volumul *Familia creștină azi*, Editura Trinitas, Iași, 1995

17. COJOCARU, Dr. Nicolae, *Tradiții la cultul creștin, din perioada primară până astăzi*, Editura Lidana, Suceava, 2004
18. CORNIȚESCU, Diacon, Prof., Dr., Emilian, *Arheologie biblică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, București, 1994
19. CORNIȚESCU, Drd. Emilian, *Raporturile între părinți și copii după cărțile didactice ale Vechiului Testament*, în *Studii Teologice*, 1969, nr. 1-2
20. EVDOKIMOV, Paul, *Taina iubirii*, Editura Christiana, București, 1994
21. FAROS, Filoteu, Pr., Stavros Kofinas, *Căsnicia – dificultăți și soluții*, trad. din lb. greaca de Pr. Șerban Tica, Editura Sophia, București, 2012
22. GAVRILĂ, Pr., Dr., Vasile, *Cununia – viață întru Împărăție*, București, 2004
23. HABRA, Georges, *Iubire și senzualitate*, trad. de Dora Mezdrea, Editura Anastasia, București, 1994
24. ISTODOR, Pr., Dr., Gheorghe, *Iubirea creștină și provocările contemporane – perspective misionare*, Editura Sigma, București, 2006
25. LAMBERT, R.P.J.-M., *Les jeunes gens de l'Ancien Testament*, Paris, Librairie Victor Lecoffre, Rue Bonaparte, 90, 1897
26. LEONTE, Prof. Irina, *Familia creștină: părinți și copii*, în *Familia creștină*, Iași, 1995.
27. MEYENDORFF, Jean, *Le Mariage dans la perspective orthodoxe*, trad. din limba engleză de Lucette Marçais, Paris, 1986
28. MIRCEA, Pr. Dr. Ioan, *Dicționar al Noului Testament*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995
29. MIHOC, Pr., Dr., Constantin, *Taina Căsătoriei și Familia Creștină în învățăturile Marilor Părinți ai Bisericii din sec. IV*, Editura Teofania, Sibiu.
30. MOLDOVAN, Preot, Prof., Ilie, „În Hristos și în Biserică” – *Iubirea taina căsătoriei – Teologia iubirii I*, Alba Iulia, 1996
31. *Idem*, *Adevărul și frumusețea căsătoriei. Teologia iubirii II*, Tipografia Episcopiei Alba Iulia, 1996
32. NECULA, Pr., Prof., Dr., Nicolae, *Biserică și cult pe înțelesul tuturor*, Editura Europartner, București, f. a.

33. *Idem*, Poate fi de acord Biserica Ortodoxă Română cu legalizarea prostituției?, în „Fața ascunsă a prostituției legalizate. Grupul de inițiativă pentru apărarea familiei”, București, 2002, pp. 54-57.
34. NEGOIȚĂ, Pr., Prof., Atahanase, *Teologia biblică a Vechiului Testament*, Editura Sofia, București, 2004
35. NICOLAESCU, Diac., Nicolae, Marcu, Pr., Grigorie, Vlad, Pr., Sofron, *Studiul Noului Testament*, ediția a II-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, București, 1977
36. PAPADAKIS, Arhimandrit, Vasilios, *Teologia ortodoxă despre divorț*, trad. de Dogaru Cristina, Editura Egumenița, Cartea Ortodoxă, 2011
37. PAULESCU, Nicolae, *Instincte, patimi și conflicte*, București, 1995
38. PERVA, Pr., Gheorghe, *Femeia în lumina creștinismului*, Editura Diecezană, Arad, 1940
39. PETRARU, Pr. Lect. Ghe., *Familia creștină – perspective misionare și ecumenice*, în *Familia creștină*, Iași, 1995, p. 56.
40. PETRESCU, IPS., Prof., Dr., Teodosie, *Cartea Psalmilor și importanța ei în viața pastoral-misionară a Bisericii*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2008
41. *Idem*, *Viața iudeilor oglindită în Psaltirea lui David*, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, Constanța, 2008
42. POPA, Pr., Lect., Dr., Gheorghe, *Familia creștină: o perspectivă teologică și spirituală*, în volumul *Familia creștină azi*, Editura Trinitas, Iași, 1995
43. SEMEN, Pr., Prof., Dr., Petre, *Arheologia biblică în actualitate*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1997
44. TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Scrisoare deschisă senatorilor și deputaților Parlamentului României*, Iunie, 2000
45. TILEA, Pr., Gheorghe, *Probleme fundamentale în opera moral-socială a Sfântului Ioan Gură de Aur III. Familia Creștină*, București, 1947
46. VIZITIU, Pr., Lect., Mihai, *Familia în învățătura Mântuitorului și a Sfinților Apostoli*, în volumul *Familia Creștină azi*, Editura Trinitas, Iași, 1995, p. 15

B. Studii și articole

1. ABRUDAN, Pr., Prof., Dr., Dumitru, *Sărbătorile post-exilice ale evreilor*, în *Studii Teologice*, anul XIV(1962), nr. 7-8, pp. 489-501
2. ACHIMESCU, Nicolae, *Familia creștină între tradiție și modernitate. Considerații teologice-sociologice*, în *Teologie și Viață*, anul IV (LXX)1994, nr. 5-7, p. 129
3. BASARAB, Pr., Dr., Mircea, *Înnoirea omului în concepția ortodoxă*, în *Mitropolia Banatului*, XXXIV (1984), nr. 1-2, p. 39.
4. BRANIȘTE, Marin, *Concepția Sfântului Ioan Gură de Aur despre familie*, în *Studii Teologice*, seria a II-a, anul IX(1957), nr. 1-2, pp. 125 – 145
5. BROSCĂREANU, Drd., Rene, *Despre Taina Sfintei Cununii*, în *Ortodoxia*, anul XXXVIII(1986), nr. 4, p. 104 – 115
6. *Idem*, *Datoriile individului față de colectivitate, după concepția creștină*, în *Studii Teologice*, anul IV(1952), nr. 5-6, pp. 361- 370
7. CALOIANU, Drd., Viorel, *Datoriile față de aproapele după legea mozaică*, în *Studii Teologice*, anul XXVII(1975), nr. 1-2, p. 78
8. *Idem*, *Învățăături moral-sociale în proverbele lui Solomon*, în *Studii Teologice*, anul VII (1955), nr. 1-2, p. 14.
9. CHIFĂR, Pr., Lect., Dr. Nicolae, *Taina nunții după învățătura Sfinților Părinți*, în *Familia creștină*, Iași, 1995, p. 88-101
10. *Idem*, *Taina nunții după învățătura Sfinților Părinți*, în *Teologie și Viață*, anul IV (LXX)(1994), nr. 5-7, p. 106.
11. CONSTANTELOS, Demetrios J., *Mixed Marriage in Historical Perspective*, în *The Greek Orthodox Theological Review*, 40, nr. 3-4, 1995 p.283
12. CONSTANTINESCU, Iulian Mihai, în *De impedimentis Matrimonii, de la acrivia canonică la iconomia bisericească*, Editura Universitaria, Craiova, 2011, pp. 205-208
13. CORNIȚESCU, Pr., Prof., Dr., Constantin, *Studiu comparativ între marele cuvânt catehetic al Sfântului Grigorie de Nyssa și manualul către Laurențiu al Fericitului Augustin*, în *Ortodoxia*, anul XVI(1964), nr. 1, pp. 110-127

14. CORNÎTESCU, Diac., Prof., Dr., Emilian, *Descoperiri arheologice din Egipt, Asiria, Babilonia, Siria, Asia Mică, Fenicia și Arabia care au legătură cu datele din Vechiul Testament*, în *Studii Teologice*, anul XXXVI(1984), nr. 7-8, pp. 546-572
15. *Idem*, *Raporturile dintre părinți și copii după cărțile didactice ale Vechiului Testament*, în *Studii Teologice*, anul XXI(1969), nr. 1 - 2, pp.100 - 110
16. COSMA, Pr. Sorin, *Homosexualitatea - patimă de necinste*, în *Altarul Banatului*, anul XI(2000), serie nouă, nr. 10-12, pp. 143 - 152
17. DESCAMPS, A., *Lex texts évangéliques sur le mariage*, în *Revue théologique de Louvain*, anul XI(1978), nr. 3, p. 267
18. DURĂ, Pr., Lect., Dr., Leon, *Familia în Vechiul Testament*, în *Buletin Științific, Pitești, Seria Teologia Ortodoxă*, 2002, p. 25
19. DURĂ, Pr., Asist., Dr., Nicolae V., *Impedimente la căsătorie în lumina hotărârilor celei de a doua conferințe panortodoxe presinodale(3-12 septembrie/1982)*, în *Mitropolia Banatului*, anul XXXIV(1984), nr. 7 – 8, pp. 404 – 416
20. *Idem*, *Căsătoriile mixte în lumina practicii și învățăturii canonice ortodoxe*, în *Ortodoxia*, anul XL(1988), nr. 1, pp. 93-113
21. ENE, pr. conf. dr. Ionel, *Modelul familiei creștine după lucrarea „De monogamia” a lui Tertulian*, în *Teologie și educație la Dunărea de Jos – Fascicula X*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011, pp. 179 – 202
22. FLOCA, Arhid., Prof., Dr., Ioan N., *Rudenii ca piedică(impediment) la căsătorie și cununie*, în *Studii Teologice*, seria a II-a, anul XLIV(1992), nr. 1-2, pp. 17 – 32
23. GALERIU, Pr., Prof., Dr., Constantin, *Preoția, taină și slujire în viața Bisericii*, în *Ortodoxia*, an XXXIV(1982), nr. 4, pp. 540-556
24. *Idem*, *Taina Nunții*, în *Studii Teologice*, seria a II-a, anul XII (1960) nr. 7-8, pp. 484-499
25. GÉDÉON, M., *Canonikai Diataxeis*, t .I, Constantinopol, 1888-1889, p. 265
26. GOMBOȘ, Stelian, *Raportul și unitatea dintre Dumnezeuiasca Euharistie și Sfânta Taină a Căsătoriei*, în *Teologie și viață*, Serie nouă, anul XXI(2011), nr. 9-12
27. JERPĂLĂU, Pr., Drd., Gheorghe, *Respectarea bunurilor aproapelui după învățătura Vechiului Testament*, în *Studii Teologice*, nr. 3-4, anul XXXIV(1982), p. 64
28. LAURENT, Vitalien, *L'œuvre canonique du concile in Trullo (691-692), source primaire du droit de l'Église orientale* în *Revue des Études Byzantines*, 23(1965), p.19

29. LEONTE, Irina, *Familia creștină: părinți și copii*, în *Teologie și Viață*, anul IV (LXX)(1994), nr. 5-7, pp. 158-160
30. MACARIOPOLSKI, PS. Episcop Nicolae, *Familia creștină ca Biserică familială*, în *Mitropolia Banatului*, nr. 4-6(1967), p. 55
31. MANOLACHE, Anca, *Sfânta Taină a Cununii*, în *Glasul Bisericii*, anul XLIII(1984), nr. 1-2, pp. 119-123.
32. MAZILESCU, Drd. Grigore, *Învățătura despre familie în epistolele pauline*, în *Mitropolia Olteniei*, anul XXVII(1974), nr. 3-4, pp. 33-285
33. *Idem*, *Istoricul interpretării Sfintei Scripturi*, în *Mitropolia Olteniei*, anul XLVII(1995), nr. 1, pp. 28-33
34. MEYENDORFF, Jean, *Marriage et Eucharistie*, în *Messenger Orthodoxe*, nr. 49, 1955, pp. 44 – 45
35. MIHOC, Pr. Lect. Dr. Constantin, *Căsătoria și familia în Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament și în tradiția iudaică*, în *Glasul Bisericii*, anul LVIII(2001) nr. 9-12, pp. 77-99
36. MIHOC, Pr., Prof., Vasile, *Căsătoria și familia în lumina Sfintei Scripturi*, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 9-10, anul XXX(1985), pp.24-591
37. *Idem*, *Omul – chip și asemănare a lui Dumnezeu, deși poartă rănila păcatelor*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XXVI(1981), nr. 7-9, p. 549
38. MIRON, Dan, *Fidelitatea conjugală, întrajutorarea, datoriile față de copii în Pravila Mare*, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXXXVII(1969), nr. 11-12, pp. 1192-1193.
39. MLADIN, Mitropolitul Ardealului, Nicolae, *Familia creștină*, în *Studii de Teologie Morală*, Sibiu, 1969, pp. 66 - 88
40. MOLDOVAN, Pr., Conf., Ilie, *Taina Nunții*, în *Ortodoxia*, anul XXXI(1979) nr. 3-4, 1979, pp. 82-519
41. NEAGA, Pr., Prof., Dr., N., *Personalități feminine în epoca Vechiului Testament*, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 9-10, an IV(1959), pp. 66 - 687
42. *Idem*, *Îndatoririle moral-sociale după Decalog*, în *Studii Teologice*, anul VIII(1956), nr. 9-10, pp. 30-32
43. *Idem*, *Valoarea Spirituală a Vechiului Testament*, în *Mitropolia Ardealului*, anul XI(1966), nr. 9-10, pp. 45-48
44. NEGOIȚĂ, Pr., Prof., Atahanase, *Instituții sociale în V.T.*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, 1950, pp. 63-65

45. PAL, Pr., Conf., Univ., Dr., Maximilian, *Căsătoriile mixte în legislația Bisericii Catolice: aspecte istorico-juridice* în *Studia Theologica* IV, 4/2006, pp. 465 – 483
46. PAPUC, Gheorghe, *Viața creștină după Epistolele Sfântului Apostol Pavel*, în *Studii Teologice*, an VII(1955), nr. 5-6, pp. 353-367
47. PAPUC, Diacon Gheorghe, *Despre familie în Vechiul Testament*, în *Mitropolia Ardealului*, nr. 11-12, anul V(1960), pp. 821 – 835
48. PASCHIA, Pr., Gheorghe, *Familia și raportul dintre membrii ei*, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul CIII(1985), pp. 96-100
49. PAȘCALĂU, Drd. Gabriela Maria, *Familia – importanța și rolul ei în lumina Revelației biblice Vechi-Testamentare*, în *R.T.*, nr. 3, 2006
50. PAVEL, Pr. Prof. Dr. Constantin, *Probleme morale cu privire la căsătorie*, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXXXV(1967), nr. 1-2, pp. 39-73
51. *Idem*, *Esența învățăturii morale a Legii Vechi*, în *Glasul Bisericii*, anul XXIII(1964), nr. 3-4, p. 41
52. *Idem*, *Ființa și menirea familiei*, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul LXXXV(1967), nr. 1-2, pp. 128-132.
53. PETRESCU, IPS, Prof., Univ., Dr., TEODOSIE, *Cuvânt în deschiderea Simpozionului Internațional dedicat inter-relației dintre Sfintele Taine și familia creștină*, în *Simpozionul Internațional „Sfintele Taine și familia creștină”(17-19 octombrie 2011) de la Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” - Dorna-Arini*, Editura Vasiliana '98, Sibiu-Iași, 2012, pp. 7-8
54. *Idem*, *„Să nu ucizi!” - Studiu exegetic*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Iași, an LXII(1986), nr. 5, pp. 61-67
55. PITSAKIS, Constantinos G., *Les mariages mixtes dans la tradition juridique de l'Église grecque : de l'intransigeance canonique aux pratiques modernes*, în *Études balkaniques*, 10, 2003 publicat pe site-ul <http://etudesbalkaniques.revues.org/index341.html>
56. *Idem*, *Le droit matrimonial dans les canons du concile in Trullo*, în *Annuario Historiae Conciliorum* t.24 (1992) pp. 158-185.
57. POGAN, Drd. Dorel, *Urmările păcatului strămoșesc în concepția ortodoxă*, *Glasul Bisericii*, anul XXXI(1972), nr. 5-6, p. 567
58. POP, Ierom., Irineu, *Rolul Bisericii în promovarea încrederii între oameni*, în *Biserica Ortodoxă Română*, anul CII(1984), nr. 11-12, p. 659

59. POPESCU, pr. conf. dr. Leontin, *Familia creștină între tradiție și modernitate*, în *Teologie și educație la Dunărea de Jos – Fascicula X*, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2011, pp. 203 - 265
60. PRELIPCEANU, Pr., Prof., Vladimir, *Probleme sociale în Vechiul Testament*, în *Studii Teologice*, nr. 1-2, 1949, p. 86
61. *Idem*, *Instituțiile sociale în Vechiul Testament*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, anul II(1950), pp. 62 - 127
62. RĂDUCĂ, Pr., Asist., Dr., Vasile, *Căsătoria. Taină a dăruirii și desăvârșirii persoanei*, în *Studii Teologice*, an XLIV(1992), nr. 3-4, pp. 66-139
63. REMETE, Pr., Prof., Dr. D., *Familia în concepția creștină*, în *Credința Ortodoxă*, nr. 1, 1996, pp. 66-69
64. RUNCAN, Pr., Prof., Univ., Dr., Nechita, *Temeiuri biblice și patristice privind caracterul sacru și indisolubil al familiei*, în *Simpozionul Internațional „Sfintele Taine și familia creștină”(17-19 octombrie 2011) de la Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” - Dorna-Arini*, Editura Vasiliana '98, Sibiu-Iași, 2012, pp. 93-108
65. SEMEN, Pr. Prof. Dr. Petre, *Familia și importanța ei în perioada Vechiului Testament*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei* anul IV(LXX)(1994), nr. 1-2, p. 66
66. *Idem*, *Familia și importanța ei în lumina Vechiului Testament*, în *Teologie și Viață*, anul IV (LXX), nr. 5-7, 1994, pp. 6-12.
67. SLEVOACĂ, Pr. Ștefan, *Căsătoria creștină*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, anul 1967, nr. 9-10, p. 612
68. SOARE, Dumitru, *Situația femeii în creștinism*, în *Studii Teologice*, anul IX(1957), nr. 3-4, p. 255
69. STAMATOIU, Pr., Prof., Dr., Dionisie, *Despre parabolele Mântuitorului*, în *Mitropolia Olteniei*, an XLIX(1997), nr. 1-3, pp. 128-139
70. STAN, Liviu, *Iconomie și intercomuniune*, în *Ortodoxia*, XXII (1970), nr. 1, pp. 5—19
71. STĂNILOAE, Pr., Prof., Dr., Dumitru, *Sfânta Tradiție. Definirea noțiunii și întinderea ei*, în *Ortodoxia*, an XVI(1964), nr. 1, pp. 47-109
72. STOLERU, Pr., Drd., Nicolae, *Viața morală a soților în cadrul unirii conjugale creștine*, în *Studii Teologice*, seria a II-a, XXVI(1974), nr. 7-8, pp. 533-547
73. STREZA, Pr., Asist., Liviu, *Biserica, locaș de închinare*, în *Ortodoxia*, an XXXIV(1982), nr. 4, pp. 561-569

74. TELEA, Asist., Dr., Marius, *Concepția Sfântului Ioan Hrisostom despre căsătoria creștină și viața de familie după omiliile sale la epistolele pauline*, în *Teologia*, anul IV(2001), nr. 1, pp. 88-102
75. TEȘU, Ioan Cristinel, *Sensul familiei în conceptul Sfântului Ioan Gură de Aur*, în *Teologie și Viață*, anul IV(LXX)(1994), nr. 5-7, p. 50
76. TODORAN, Isidor, *Principiile economiei din punct de vedere dogmatic*, în *Studii Teologice*, anul VII(1955), nr. 3-4, pp. 140-149
77. TOFANĂ, Pr., Drd., Stelian, *Învierea Mântuitorului Hristos – cheazăia învierii noastre*, în *Ortodoxia*, an XXXVIII(1986), nr. 3, pp. 121-136
78. *Idem*, Pr., Prof., Univ., Dr., *Studiul Noului Testament – curs pentru anul II de studiu – sesiunea iunie 2006 – Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca*, 2006
79. UNGUREANU, Asist., Dr., Ionel, *Starea constitutivă în antropologia ortodoxă și înțelegerea ei raportată la manifestarea socială*, în *Ortodoxia*, LII (2001), nr. 3-4, p. 119.
80. VERZAN, Pr., Dr., Sabin, *Familia în lumina Noului Testament*, în *Mitropolia Olteniei*, anul VI(1954), nr. 9-10, pp. 41-518
81. VISCUSO, Patrick, *Marriage Betwen Orthodox and Non-Orthodox: A Canonical Study*, în *Greek Orthodox Theological Review*, 40, nr 1-2, 1995

III. INTERNET

1. <http://www.crestinortodox.ro/nunta/casatoria-legatura-naturala-viata-intre-barbat-o-femeie-68990.html>,
2. <http://ortodoxie.3x.ro/diverse/Biserica%20ortodoxa%20si%20fiii%20ei/11batitudinea moralei crestine ortodoxe fata de avort divort.html>
3. <http://tainacasatoriei.wordpress.com/sfinti-casatoriti/>
4. <http://tainacasatoriei.wordpress.com/2007/11/29/cateva-principii/>